

**ACADEMIA DE ȘTIINȚE
A MOLDOVEI
SECȚIA ȘTIINȚE EXACTE ȘI INGINEREȘTI**

bd. Ștefan cel Mare , 1
MD-2028 Chișinău, Republica Moldova
Tel. (373-22) 21-24-68
Fax. (373-22) 21-24-68
E-mail: ssit@asm.md

**ACADEMY OF SCIENCES
OF MOLDOVA**

**DIVISION OF EXACT AND
ENGINEERING SCIENCES**

Stefan cel Mare Ave., 1
MD-2001 Chisinau, Republic of Moldova
Tel. (373-22) 21-24-68
Fax. (373-22) 21-24-68
E-mail: ssit@asm.md

AVIZUL BIROULUI SECȚIEI ȘTIINȚE ALE VIETȚII A AȘM

asupra raportului pe proiectul din cadrul Programului de Stat 20.80009.5107.23

Managementul agroecologic a agroecosistemelor cu culturi de câmp adaptat la provocările agriculturii moderne din Republica Moldova

Prioritatea II. Agricultură durabilă, securitate alimentară și siguranța alimentelor

Conducător de proiect: Dr.hab. BOINCEAN Boris

Perfectat în baza audierii raportului anual a *implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării* la Ședința comună a AȘM și Consiliul științific al Institutului de Cercetări pentru Culturile de Câmp "Selecția" din 09.12.2021

S-a discutat: Raportul pe proiectul de cercetare din cadrul Programului de Stat (2020-2023), etapa anului 2021 20.80009.5107.23 Managementul agroecologic a agroecosistemelor cu culturi de câmp adaptat la provocările agriculturii moderne din Republica Moldova, director proiect dr.hab.BOINCEAN Boris, Institutul de Cercetări pentru Culturile de Câmp "Selecția"

S-a decis prin vot unanim:

Luând în considerare dezbaterile din cadrul audierii publice și avizele experților, se aprobă următorul aviz consultativ asupra proiectului:

Proiectul este „**Aprobat**”, cu calificativul general „**Excelent**” (46,2).

Calificative pe criterii:

1. *Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute pe durata executării/implementării proiectului* – “Excelent”.

La realizarea proiectului au fost efectuate cercetări privind efectul asolamentului pentru diferite culturi în experiența de câmp de lungă durată, a fost studiată producția grâului de toamnă în experiența cu testarea soiurilor de diferite origini și pe fondul diferitor sisteme de fertilizare în asolament. În cadrul realizării proiectului au fost atinsă îndeplinirea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect

2. *Diseminarea rezultatelor obținute* – “Excelent”:

- în alte reviste internaționale sau naționale - 4,
- lucrările conferințelor internaționale - 2;
- monografii edituri internaționale – 2.
- capitole monografii – 9
- lucrări științifico-metodice și didactice – 2
- lucrări de popularizare a științei.- 3
- Manifestări științifice naționale/internaționale - 10

Se evidențiază varietatea largă și nivelul înalt de diseminare a rezultatelor cercetărilor - monografiilor în edituri internaționale, culegeri tematice, articole în reviste, prezentări la foruri științifice și seminare de profil, emisiuni radio și TV.

Rezultatele obținute au fost diseminate prin implementarea acestora în circuitul științific național și internațional sub formă de articole, teze în culegeri științifice naționale, de peste hotare (38 în total) și 4 brevete de soi de plantă (hibridi); comunicări, postere la conferințe și saloane de inventică; promovarea rezultatelor în mass-media (TVR - România). În cadrul institutului a fost organizată conferința științifico-practică cu participare internațională și editată o culegere de articole. Au fost obținute 4 brevete pentru soiuri de plante.

3. Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute, materializarea rezultatelor și perspective de implementare – “Excelent”.

- participări la emisiuni TV/radio – 59
- seminare cu producătorii agricoli din Republica Moldova – 28

Valoarea socio-economică a rezultatelor obținute rezidă în implementarea în agricultură a noilor hibridi performanți de porumb și producerea de semințe hibride. Producătorilor autohtoni se oferă oportunități de implementare a contractelor, în baza cărora se vor deschide noi locuri de muncă, iar agenților economici - un profit rezonabil pentru dezvoltarea ramurii respective. Ca rezultat al cercetărilor au fost: 1) majorat sortimentul hibridilor de porumb cu productivitate înaltă; 2) menținute suprafețele de porumb autohton, micșorat importul de semințe; 3) obținute semințe hibride pe bază de androsterilitate; 4) multiplicare semințe hibride pentru implementare în producere în Republica Moldova, România, Belarus, Federația Rusă.

4. Participarea tinerilor în proiect, pregătirea cercetătorilor în cadrul proiectului prin doctorat/postdoctorat – “Foarte bine”.

Bariere de ordin material și social limitează considerabil atragerea tinerilor cercetători pentru asigurarea continuității procesului de cercetare, ceea ce este o problemă comună și se atestă în sectorul întreg. Ponderea tinerilor din numărul total al executorilor la data raportării - doar 57%, față de 53% la data semnării contractului de finanțare.

Obiecții:

La realizarea proiectului au participat 7 tineri specialiști, însă cu regret în anul 2021, n-au fost susținute și nici confirmate teze de doctorat sau postdoctorat.

5. Colaborarea națională/internațională în cadrul proiectului – “Excelent”.

În perioada/etapa de raportare, se menționează colaborarea științifică la nivel local doar cu Catedra de Științe ale Naturii și Agroecologie a Universității de Stat din Bălți. În timp ce colaborare la nivel internațional în 2021 a fost realizată cu participarea partenerilor din instituțiile științifice de cercetare de profil din SUA, Rusia, Cehia, Spania.

Concluzii, recomandări

Recomandare:

- De a contribui mai intens asupra formării tinerilor cercetători prin doctorat/postdoctorat

Concluzii:

În cadrul realizării proiectului au fost efectuate cercetări științifice experimentale privind efectul asolamentului pentru diferite culturi în experiența de câmp de lungă durată, care au demonstrat că în condițiile anului 2021, efectul asolamentelor atât pe fond fertilizat cât și nefertilizat, este considerabil pentru toate culturile. Studiul privind producerea grâului de toamnă cu testarea soiurilor de diferite origini au indicat la potențialul mare de producție pentru soiurile autohtone în comparație cu soiurile de import atât pe fond, cât și fără irigare.

Cercetarea privind producția grâului de toamnă pe fondul diferitor sisteme de fertilizare în asolament, a demonstrat, că soiul Talisman a reacționat foarte pronunțat la diferite sisteme de fertilizare, asigurând un spor de producție față de martor de la 160,0% până la 110%

Conducător al
Secției Științe ale Vieții
acad.

Boris Găină

Secretar Științific al Secției
Dr.

Gabriela Romanciuc